

Könyvszemle

SIPOS JÚLIA GONDOZÁSÁBAN

PANDÉMIA: TÁRSADALMI KIHÍVÁSOK ÉS EGYÉNI VÁLASZOK

Izgalmas kötetet publikált a Covid19-pandémia első hullámának lecsengésekor Kovács László szerkesztésével a Savaria University Press. *Globális kihívás – lokális válaszok* címmel egy, háromfajta publikációtípust felölelő, a gazdasági összefüggésektől az oktatás felé közelítő, a makroszinttől a mikroperspektíva felé, az elmélet felől a gyakorlat felé, az objektív társadalmi problémáktól a személyes szint felé közelítő reflexiókig színes palettát és áttekintést nyerhetünk a kötetet forgatva. A szerkesztő és szerzőtársai a kötet felépítésekor több szempontot tartottak fontosnak, ezért helyzetelemző tanulmányok, gyakorlati tudásmegosztás, szubjektív tapasztalati reflexiók, esszék egyaránt helyet kapnak a szövegben. Mindez indokolt, hiszen olyan földrengésszerű, sokkoló változásokat kellett átél-nünk mindnyájunknak, melyek talán minden korábbi szokásunk újragondolására és több esetben teljes nézőpontváltásra, cselekedeteink, hétköznapjaink átrendezéseére készítettek.

Amikor azon gondolkozunk, milyen létjogosultsága van egy ilyen típusú színes, tudományos és egyben ismeretterjesztő, sok elemében pedig reflektív napló-szerű kötetnek, akkor elsősorban azt emelhetjük ki, hogy az összegzés, a tanulásunkra vonatkozó reflexió minden esetben a mélyebb megértést szolgálja. Gyors, rugalmas – ugyanakkor precíz elemzések, jelentések gyűjteménye, egyúttal inkább a kérdésekre fókuszáló, ha választ közöl, hangsúlyosan az egyéni megoldást kiemelő, annak mechanizmusát láttató megoldásokat tár elénk.

A hasonló, pandémiát kutató vizsgálatok közül éppen ez a sokszínűség emeli ki bátor vállalkozásként a gazdaság-, társadalom-, kommunikáció, nyelvészet és a neveléstudomány köréből, mégsem zavaró kuszasággal, inkább a fentebb ismertetett logikai elrendezéssel közli írásait. A szerkesztő logikája egzakta, következetes és jól átlátható.

Az egyes fejezeteket áttekintve, az első két tanulmány a Bana–Kis szerzőpáros tollából az európai országok válságkezelési stratégiáit veszi górcső alá, nem feledkezve meg a szokásosan perifériának tekintett, kisebb befolyású országokról sem, hisz éppen közülük védekezett néhány sikeresebben az első hullámban, például Málta – gondoljuk el, milyen katasztrófához vezetett volna például ezen

elzárt sziget esetén a járvány ottani tombolása (17–51.). A gazdasági fejezet minden tanulmánya más oldalról közelít: turisztika, pszichológia, válságkommunikáció, mezőgazdaság, kereskedelem. Elemzése szektoriális hatásokat és bajba került társadalmi csoportokat azonosít, lásd vendéglátás, FMCG- (gyorsan forgó fogyasztási cikkek) szektor (51–145.). A következő nagy fejezetben a társadalmi kihívások elemzésekor Arapovics Mária kimutatja, milyen fontos faktor a kreativitás (145–162.); Kovács László pedig a járványhoz kapcsolódó társadalmi marketingkampányok szerepének és feladatainak komplex folyamatát hangsúlyozza úgy, mint a „Moss kezelt!” vagy a „Maradj otthon!” kampány esetében (195–206.), erre az utóbbi #maradjotthon kampányra fókuszál a fejezet zárótanulmánya, Ziegler Zsolt írása is (215–228.). A fejezet reflektál a művészet vagy az önkéntesség helyzetére ugyanúgy, mint a közösségi tér átalakulására is.

A nyelvhasználati változásokat, kommunikációt elemző fejezet a következő témákat járja körül: nyelv és folklór (Balázs Géza, 229–240.), e-mailezés (Domonkosi Ágnes–Ludányi Zsófia, 241–260.), többnyelvűség (Kegyess Erika–Katharina Lanzmaier-Ugri, 261–290.), karanténnyelvészet (Lénárt István, 291–302.), kommunikációs csatornák (Papp Bálint, 303–307.), közösségi média (Sándor Alexandra Valéria, 307–315.), hírérték-katalógus, hírközlés (Velics Gabriella, 315–332.).

A kijárási tilalom kezdetén az oktatásnak pillanatok alatt kellett átállnia a digitális oktatásra. Helytálltak a tanárok és diákok egyaránt. Ennek az átállásnak a tapasztalatait elemzi a következő tartalmas fejezet, a *learning by doing* elv számos aspektusát vizsgálva igyekszik a jó gyakorlatokat és a lehetséges hatásokat bemutatni. Óvodától (Vass Regina, 447–453.) a felsőoktatásig (Hegy Barbara, 361–373., Kovács László et. al., 401–423., Németh Tamás, 423–429.) találunk értékes elemzéseket, kompetenciafókuszú kutatásról (Bak Gerda–Kővári Erzsébet, 333–341., Bokor Tamás, 341–351.) ugyanúgy, mint a digitális oktatás egyes tantárgyi struktúrákra gyakorolt hatásáról (Parapatics Andrea–Vigh-Szabó Melinda, 429–441.), és persze maga a távoktatás mint lehetőség a legtöbb tanulmány fókuszpontja, akár a nyelvoktatást, akár a térinformatikát veszi górcső alá (Paolo Driussi, 351–361., Claus Michael Hutterer, 373–387., Kovács Gábor, 387–401.).

Végül, de nem utolsósorban, izgalmas kis csokor az a néhány egyéni reflexió (453–501.), mely bevallottan szubjektív, de sokunk aggodalmaira reflektál: hogyan fogok élelemhez jutni? meddig kell home office-ban dolgoznom? hogy lesz elég internetem?, és még sorolhatnám a sok sorjázó gondolatot, mely annyira gondterhelte tett minket, egészen addig, míg meg nem láttuk a lehetőségeket a bezárkózásban, és akár a lelkünk megnyugtatására, akár, szerencsésebb esetben, a kertünk gondozására, kovász érlelésére vagy az elmaradt könyvhalmok kiolvasására, meg nem írt kutatási jelentések pótlására helyeztük figyelmünk.

A pandémia szinte minden tudományágat érintett: a járványhelyzet időszakában született munkák közül a Kovács László szerkesztette kötet mellett kiemelhetjük például Veszelszki Ágnes *Karanténszótárát*, mely a nyelvhasználat

változására, új szavak megjelenésére fókuszál, vagy Szüts Zoltán *A digitális pedagógia elmélete* című munkáját, mely sokunk számára biztosít eligazodást a jelen korszak digitális kihívásai közt az online kommunikáció és média kérdéseivel összefüggésben.

Bízunk benne, hogy kutatótársaink segítségével, az átoltottság növekedésével kiszabadulunk otthonainkból, és a járvány tapasztalataival felvértezve egy racionálisabb, humánusabb társadalmi és gazdasági berendezkedés, a túlfogyasztás csökkenése felé lépkedve jutunk túl ezen a nehéz időszakon. A kötetben bemutatott jó gyakorlatok és elemzések addig is lexikonként használhatóak, akár a gazdasági szektor, akár a nyelvészet vagy a neveléstudomány területéről érkező kutatók vagyunk.

(Kovács László szerkesztő: Globális kihívás – Lokális válaszok. A koronavírus [Covid19] gazdasági és társadalmi összefüggései és hatásai. Szombathely: Savaria University Press, 2020, https://sek.elte.hu/kgt/globalis_lokalis)

Endrődy Orsolya

PhD, egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar